

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Písek

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Písek se nachází v severní části Jihočeského kraje a tvoří 1 z 17ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 49 obcí (5. nejvyšší počet v kraji);
- v dotčeném území žije celkem 51.978 obyvatel (3. nejvyšší počet po SO ORP Tábor a SO ORP České Budějovice), z toho 29.769 v jádrovém městě;
- rozlohou téměř 742 km² se řadí mezi 6 největších obvodů;
- disponuje 4. nejvyšší hustotou zalidnění (70 obyv./km²).

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Jihočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Písek	49	51978	29769	742
Prachatice	44	33449	11219	840
Vimperk	21	17581	7644	535
Český Krumlov	31	41639	13290	1130
Kaplice	15	19592	7219	485
Trhové Sviny	16	18563	4982	452
Dačice	23	19601	7642	472
Třeboň	25	25026	8588	538
Milevsko	26	18546	8724	385
Blatná	26	13833	6709	279
Jindřichův Hradec	58	47595	21824	934
Týn nad Vltavou	14	14112	8158	262
Vodňany	17	11670	6942	179
Soběslav	31	22071	7201	324
Strakonice	69	45154	22961	574
Tábor	79	80612	35024	1002
České Budějovice	79	155589	93467	924
Průměr za kraj	37	37448	-----	592

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Jihočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO, počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

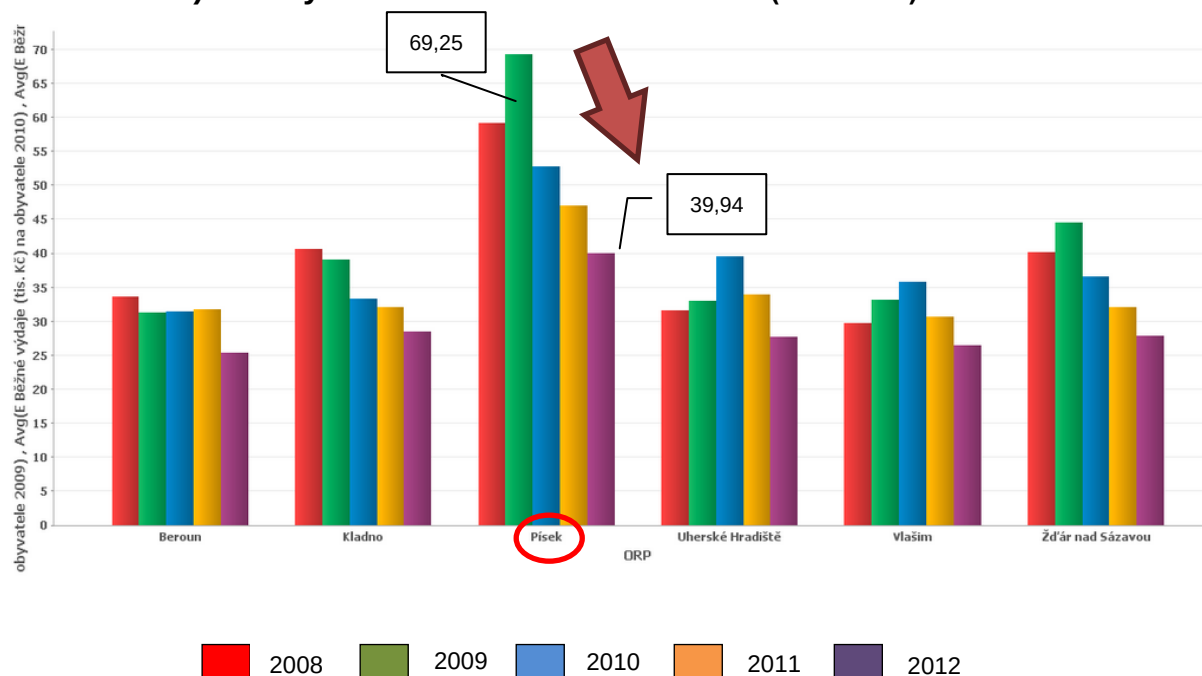
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 50.000 až 54.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Boskovice, Vyškov, Cheb, Klatovy, Nýřany, Havlíčkův Brod, Uherský Brod);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 48 až 50 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Beroun, Kladno, Vlašim, Žďár nad Sázavou, Uherské Hradiště);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 28.500 až 31.500 (celkem 4 srovnatelné SO ORP: Trutnov, Orlová, Kolín, Kroměříž).

2. Ekonomická výkonnost

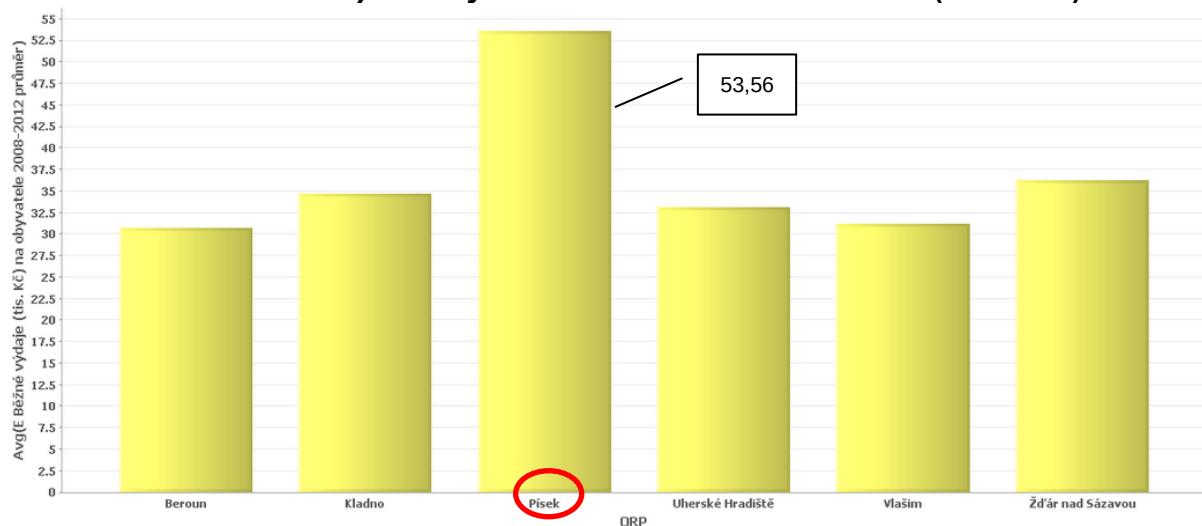
V oblasti ekonomické výkonnosti je vhodné se zaměřit na srovnání **úrovně běžných výdajů na obyvatele** SO ORP Písek s dalšími správními obvody (kritérium počtu obcí). Písecký obvod si po celé sledované období 2008-2012 udržel první příčku ve

skupině SO. Odstup od ostatních správních obvodů byl velmi výrazný, a to i přes sestupný trend patrný u tohoto obvodu od roku 2009. Viz obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 48 – 50) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 48 – 50) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

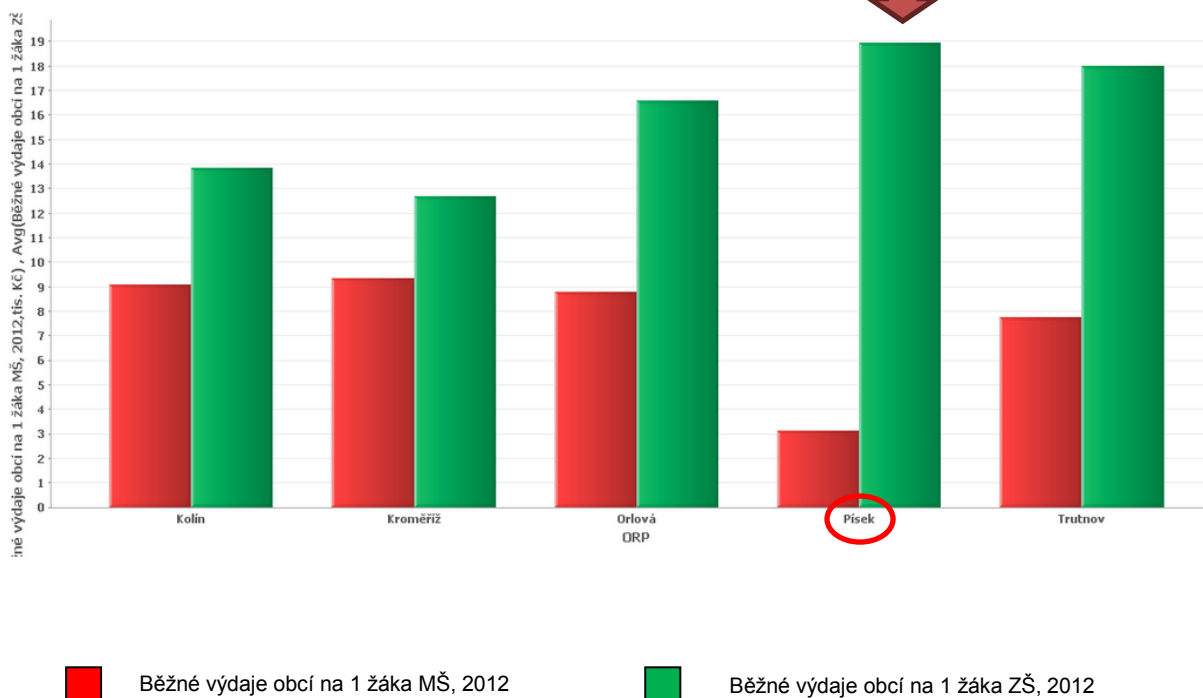


Obdobná situace nastává i v případě aplikace dalších kritérií (počtu obyvatel SO, velikosti jádrové obce či SO Jihočeského kraje). I v těchto skupinách vykázal SO ORP Písek nejvyšší hodnoty běžných výdajů.

3. Předškolní a školní vzdělávání

Mezi ukazateli předškolního a školního vzdělávání je vhodné vyzdvihnout porovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Zatímco hodnotou běžných výdajů na žáky ZŠ (18,95 tis. Kč/žáka) je písecký obvod na prvním místě, hodnotou běžných výdajů na žáky MŠ (3,12 tis. Kč/žáka) je na posledním místě ve vzorku správní obvodů srovnávaných dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce. Situaci znázorňuje obrázek 3.

Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 28,5 – 31,5 tis. obyv.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)



Obdobná situace nastává i při užití dalších kritérií (počtu obyvatel SO, počtu obcí v SO či SO Jihočeského kraje). I v těchto skupinách vykázal SO ORP Písek nejvyšší hodnoty běžných výdajů na žáky ZŠ¹ a nejnižší hodnoty běžných výdajů na MŠ.

4. Odpadové hospodářství

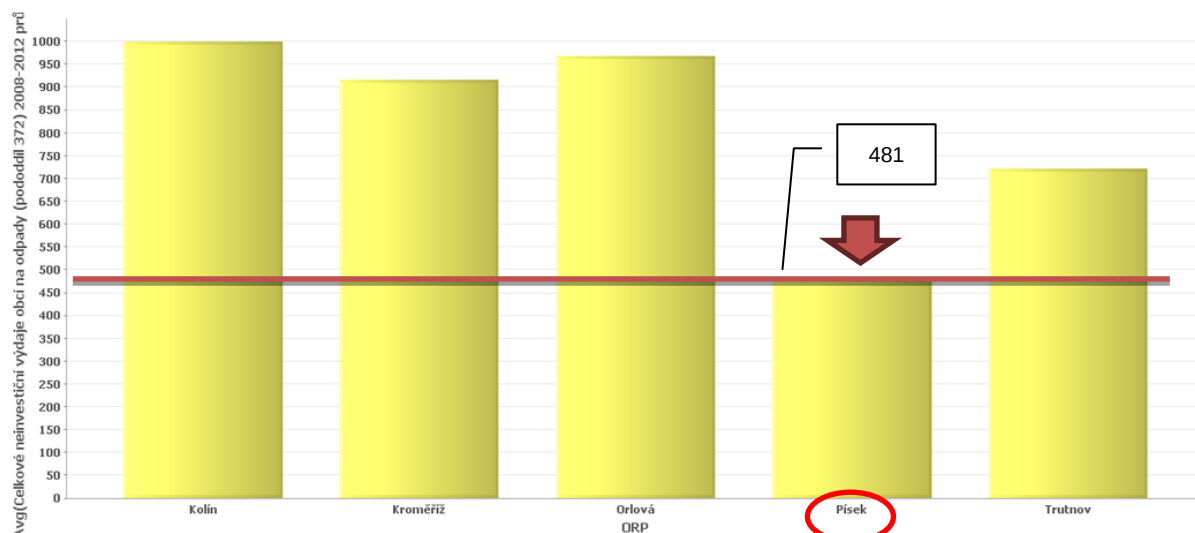
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se tedy o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech patří hodnoty dosažené píseckým obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP každoročně k těm nejnižším. To dokládá i průměrná úroveň

¹ V Jihočeském kraji SO ORP Písek obsadil 3. místo.

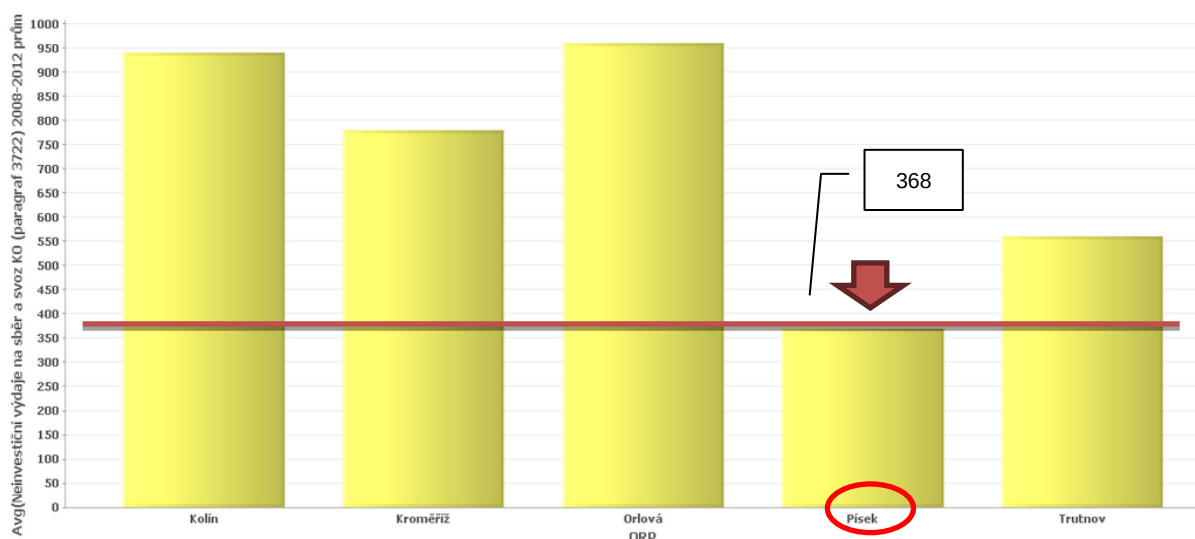
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 481 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 368 Kč/obyv./rok. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 28,5 – 31,5 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012



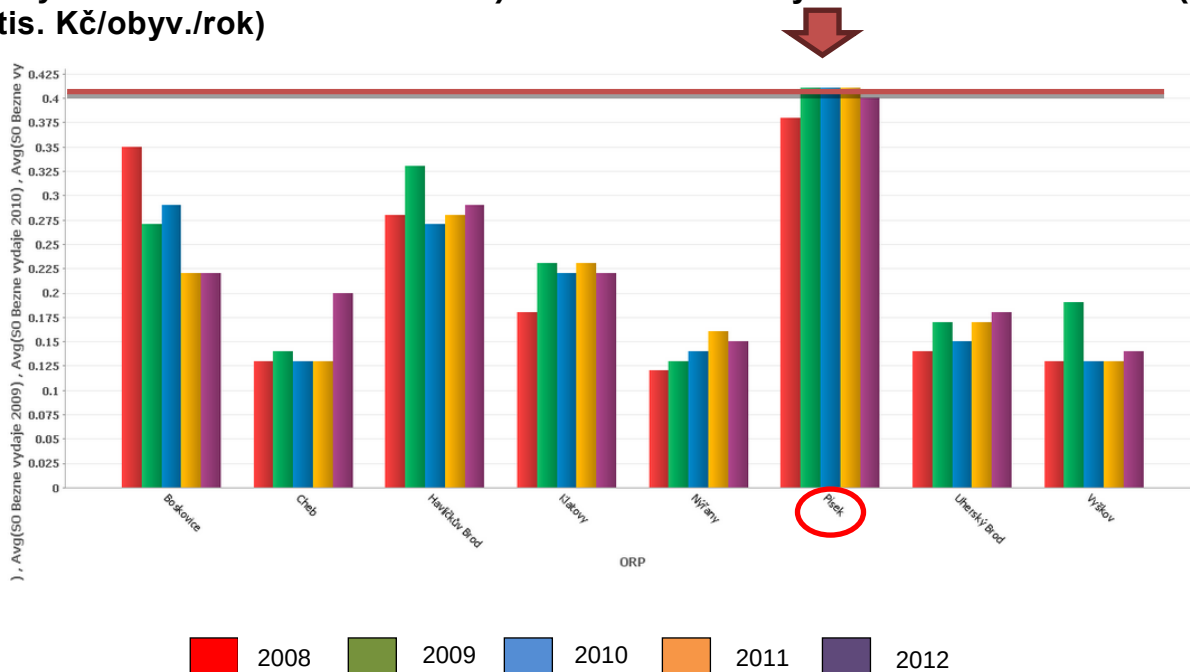
Obrázek 5: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 28,5 – 31,5 tis. obyv.) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)



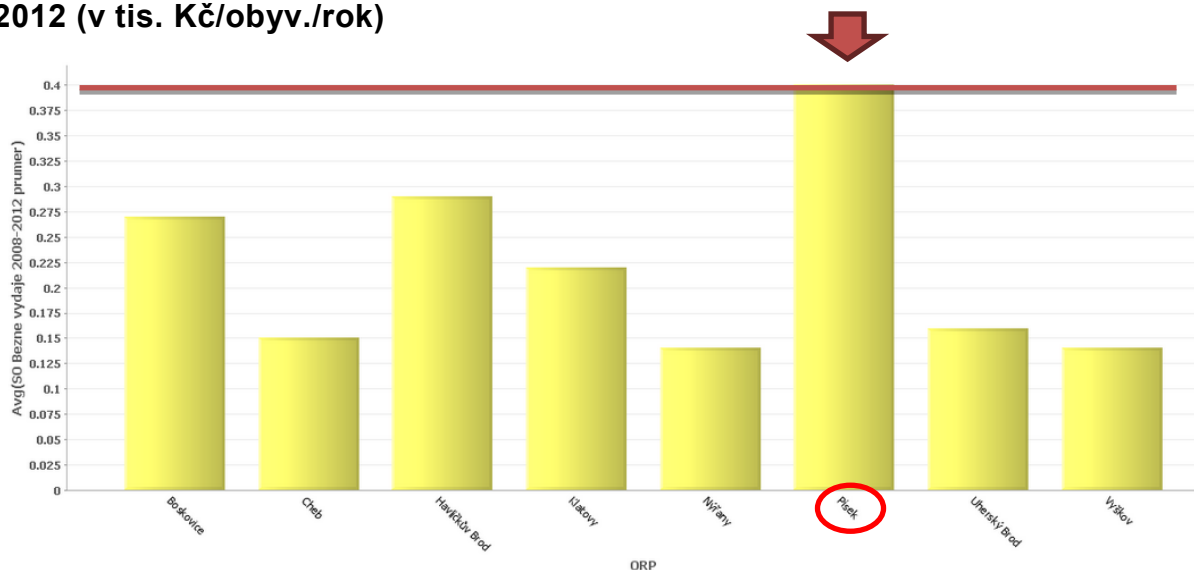
5. Sociální služby

Mezi ukazateli sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání úrovně **běžných výdajů na obyvatele, která byla sledována v letech 2008-2012**. SO ORP Písek dosahoval ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP absolutně nejvyšších hodnot (v průměru 0,40 tis. Kč/obyv./rok). Jejich výše má navíc víceméně stabilní úroveň – pohybuje se v rozpětí 0,38-0,41 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázky 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 50 – 54 tis.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 50 – 54 tis.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



6. Závěrečné shrnutí

SO ORP PÍSEK	
základní charakteristika	v Jihočeském kraji má správní obvod ORP Písek: • 5. nejvyšší počet obcí • 3. nejvyšší počet obyvatel • 6. největší rozlohu
ekonomická výkonnost	• v rámci benchmarkingu má SO nejvyšší hodnoty běžných výdajů na obyvatele, a to i přes jejich sestupný trend
předškolní a školní vzdělávání	• SO dosáhl nejvyšší úrovně běžných výdajů na žáky ZŠ a naopak nejnižší úrovně běžných výdajů na žáky MŠ ve vzorku SO
odpadové hospodářství	• úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO za písecký obvod je každoročně nejnižší ve skupině SO
sociální služby	• absolutně nejvyšší hodnoty běžných výdajů na sociální služby na obyvatele, které jsou navíc poměrně stabilní

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad